

CROESO I SIR BENFRO WELCOME TO PEMBROKESHIRE

Croeso i'r Gymraeg | Welcome to Welsh

Mae Sir Benfro yn gymuned ddwyieithog ac mae'n siŵr y byddwch wedi gweld y Gymraeg ar arwyddion, mewn llyfrau a chyhoeddiadau. Yn sicr, byddwch wedi clywed y Gymraeg yn cael ei siarad led led y sir.

Gobeithio byddwch yn mwynhau darllen y llyfryn yma a gweld sut y gall mudiadau a phobl y sir eich helpu i ddefnyddio ac i ddysgu Cymraeg a dod yn rhan o gymuned fywiog, groesawgar a dwyieithog.

Pembrokeshire is a bilingual community. You will have seen Welsh on signs, in books and publications. You will without a doubt have heard Welsh being spoken the length and breadth of the county.

Hopefully you will enjoy reading this booklet and learn more about how you can use and learn Welsh and be a part of this lively, welcoming and bilingual community.

Cyflwyniad i Fenter Iaith Sir Benfro

Introduction to Menter Iaith Sir Benfro

Sefydlwyd Menter Iaith Sir Benfro yn 1998 ers hynny mae wedi gwasanaethu'r sir gyda datblygu'r Gymraeg. Mae'r Fenter yn credu yn gryf mewn cyd-weithio er mwyn llwyddo ac yn hynod ffodus o'r partneriaid craidd eraill o fewn y sir.

Rydym yn gweithio gyda theuluoedd, plant a phobl ifanc mewn ysgolion a thu allan i'r dosbarth a hefyd gwaith cymunedol yn cynnwys llawer o weithgareddau dysgu cymdeithasol ar gyfer dysgwyr a gweithio gyda busnesau. Mae gennym waith strategol i wneud ond mae cynnal digwyddiadau ar lawr gwlad yn holl bwysig.

Pan sefydlwyd y Fenter cyfansoddodd y bardd Wyn Owens, Mynachlog-ddu y cwpled sydd yn sôn am ein nod a'n amcanion.

*“Menter yw hon i'n herio
Rhoi hwb i'r iaith ar lawr bro”*

Menter Iaith Sir Benfro (Pembrokeshire Welsh Language Initiative) was established in 1998 and has since then served the county with the development of the Welsh language. We strongly believe in working together to be successful and is extremely fortunate of the other core partners within the county.

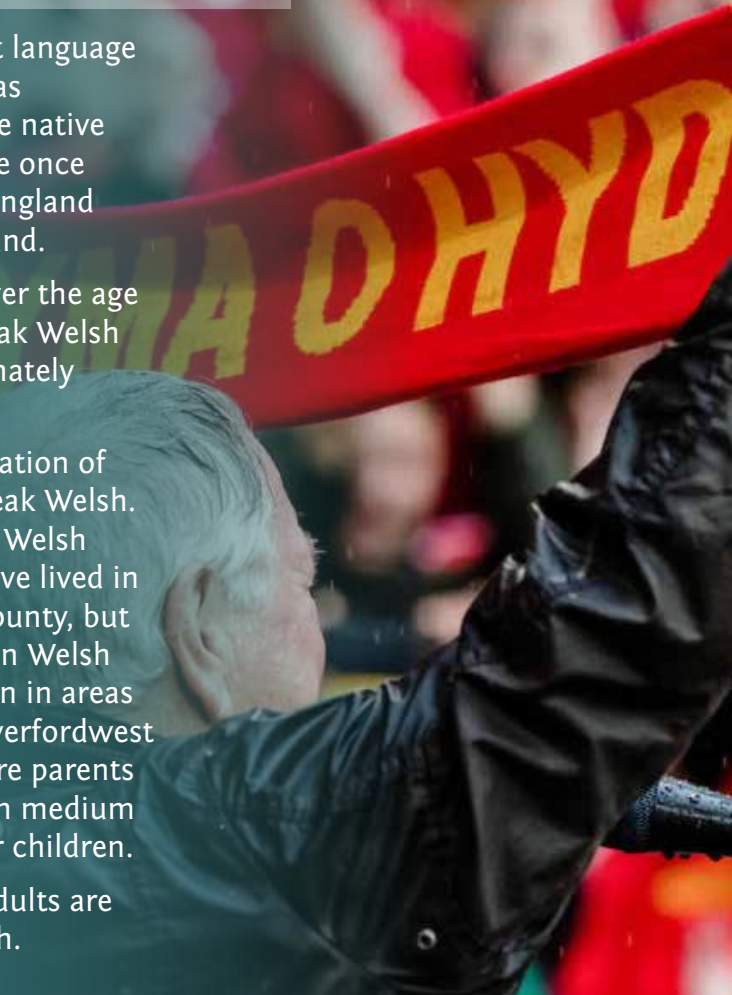
We work with families, children and young people in schools and outside of the classroom and also community work including a host of activities for Welsh learners and working with businesses. We have strategic work to do but organising Welsh Language events within the community is vital.

If you are new to the area then contact us and we will assist you by giving information and help with becoming part of a bilingual society.

www.mentersirbenfro.com
ymholiad@mentersirbenfro.com

Yr Iaith Gymraeg | The Welsh Language

- Cymraeg yw iaith frodorol hynaf Prydain ac mae wedi datblygu o'r iaith Frythoneg Geltaidd a siaredid yng Nghymru, Lloegr a rhannau o'r Alban.
- Mae 29.7% o bobl tair oed neu'n hŷn yn gallu siarad Cymraeg yng Nghymru, tua 906,800 o bobl.
- Mae 17.2% o boblogaeth Sir Benfro yn siarad Cymraeg. Yn draddodiadol mae'r mwyafrif wedi byw yng ngogledd y sir, ond gyda'r cynnydd yn narpariaeth addysg Gymraeg mewn ardaloedd fel Dinbych y Pysgod, Hwlfordd a Phenfro mae newid mawr ar droed, gyda mwy o rieni yn dewis addysg cyfrwng Cymraeg i'w plant.
- Canlyniad hyn yw bod mwy o oedolion hefyd yn mynd ati i ddysgu Cymraeg
- Welsh is the oldest language in Britain which has developed from the native Brythonic language once spoken in Wales, England and parts of Scotland.
- 29.7% of people over the age of three years speak Welsh in Wales, approximately 906,800 people.
- 17.2% of the population of Pembrokeshire speak Welsh. Traditionally most Welsh speakers would have lived in the north of the county, but with the increase in Welsh education provision in areas such as Tenby, Haverfordwest and Pembroke more parents are choosing Welsh medium education for their children.
- As a result more adults are also learning Welsh.

Addysg Gymraeg | Welsh Education

Addysg Gymraeg | Welsh Education

Peidiwch â phoeni os nad ydych yn siarad Cymraeg gartref. Mae ysgolion yn croesawu ac yn cynorthwyo rhieni di-Gymraeg sydd am gyflwyno'r Gymraeg i'w plant.

Trwy dderbyn addysg Gymraeg, bydd eich plant yn dysgu sgil ychwanegol – y gallu i gyfathrebu yn rhugl mewn dwy iaith.

Mae arbenigwyr yn amcangyfrif bod dros hanner poblogaeth y byd yn siarad mwy nag un iaith – rhowch gyfle i'ch plentyn i wneud hynny hefyd.

Don't worry if you don't speak Welsh at home, schools welcome and support non Welsh speaking parents, who want to introduce the Welsh language to their children.

Welsh medium education will result in your children receiving an additional life skill – the ability to communicate fluently in two languages.

It is estimated that more than half the world's population can speak more than one language – give your child the opportunity to do so as well.

Am fwy o wybodaeth am ysgolion cyfrwng Cymraeg cymerwch olwg ar wefan Cyngor Sir Penfro:
For more information about Welsh medium schools take a look at Pembrokeshire Council's website:

www.pembrokeshire.gov.uk/welsh-medium-education

Mudiad Meithrin – ein Gwaith a'n Gweledigaeth

Ry'n ni'n angerddol am roi'r cyfle i bob plentyn chwarae, dysgu, tyfu a dod yn siaradwyr Cymraeg – dyma sy'n gyrru gwaith pob adran, cynllun, prosiect a hyfforddiant o fewn un teulu mawr y Mudiad.

Ein cefnogaeth i rieni a gofalwyr

Cymraeg i Blant

Mae grwpiau Cymraeg i Blant ar gael o'r cychwyn cyntaf i helpu rhieni newydd i siarad Cymraeg gyda'u plentyn yn y cartref ac i'w cefnogi wrth ddewis gofal plant ac addysg Gymraeg cyn camu mlaen i'r Cych Ti a Fi lleol.

<https://meithrin.cymru/cymraeg-i-blant/>

Cylchoedd Ti a Fi

Cyfle gwych i rieni/gofalwyr a'u plant wrdd yn rheolaidd gyda theluoedd eraill er mwyn i'r plant gael cyfle i fwyhau chwarae gyda'i gilydd gan roi cyfle i'r oedolion gymdeithosau a rhannu profiadau. Mae Cylchoedd Ti a Fi traddodiadol ar gael yn ogystal â Ti a Fi am Dro sy'n cwrd yn yr awyr agored.

<https://meithrin.cymru/cylcholati/>

Cylchoedd Meithrin

Yn y Cylchoedd Meithrin mae ffurwyth i'furfu y grwpiau Cymraeg i Blant a'r Cylchoedd Ti a Fi wrth i blant ddatblygu'n siaradwyr Cymraeg hyderus trwy fynychu sesiynau rheolaidd. Anogir pob plentyn i barhau a'u haddysgu trwy gyfrwng y Gymraeg wrth iddynt fynd ymlaen i'r ysgol gynradd. Rheolir y Cylchoedd Meithrin gan bwyllgor gwirfoddol.

<https://meithrin.cymru/cylchoeddmeithrin/>

Meithrinfeydd Dydd

Nod ein Meithrinfeydd dydd yw darparu gofal dydd iawn ac addysg blynyddoedd cynnar o ansawdd uchel trwy gyfrwng y Gymraeg.

Cwlb Cwtsh

Cyfes o 8 o sesiynau blasu Cymraeg am ddim i rieni/gofalwyr sy'n canolbwyntio ar iaith magu plant. Mae hyn yn gyfle i annog y rhai sy'n rhan o'r cysylltu i fynychu'r grwpiau Cymraeg i Blant, Cylchoedd Ti a Fi ac anfon eu plant i Gylchoedd Meithrin maes o law.

<https://meithrin.cymru/cwlbctwsh/>

Dewin a Dotti

Cymeriadau hoffus ac unigryw'r Mudiad sydd ar gael yn mhob Cych Meithrin. Dim ond Cymraeg mae Dewin a Dotti yn ei ddeall a'i siarad. Mae cyfes felly mewn rhw'n annog y plant i siarad â nhw'n Gymraeg. Mae cyfes o lyfrau Dewin a Dotti ar gael ynghyd â stori fisol yn y cylchgrawn WCW, 2 ap, cartŵn, Gŵyl Dewin a Dotti a nwyddau trwy Siop Dewin a Dotti.

<https://meithrin.cymru/siop-dewin-a-dotti/>

Ein cefnogaeth i Gylchoedd, Meithrinfeydd Dydd a Phwyllgorau

Staff canolog a thaleithiol y mudiad

Mae gan bob Grŵp Cymraeg i Blant, Cych Ti a Fi a Meithrin, a meithrinfa ddydd Gydlynedd Cefnogi Cylchoedd penodoldd i'w cefnogi, gyda staff arbennig yn sefydlu Cylchoedd Meithrin newydd trwy gynllun Sefydlu a Symud. Yn ogystal â hyn mae tîmoedd a staff o wahanol adranau ar gael i gynniig cefnogaeth ar wahanol agweddau a walth y cylch a.e adranau Cyllid, Aelodaeth, Academi, Gweinyddol, Marchnata, Technoleg Gwybodaeth, Polisiâu ac Adnoddau Dynol, ac mae llw o adnoddau a gwybodaeth ar gael i'w cefnogi ar fwyrwyd a gwahan y Mudiad – www.meithrin.cymru

Camau a Clebran

Mae Camau yn gws dysgu Cymraeg hunan-astudio am ddim i staff y Cylchoedd sy'n canolbwyntio ar dawnsu Cymraeg sy'n addas i'w ddefnyddio gyda phlant ifanc. Mae Clebran yn cynllun sy'n darparu cymorth iaith Gymraeg i leoliadau blynyddoedd cynnar Saesneg nad ydynt yn aelodau o'r Mudiad ond sy'n awyddus i ddefnyddio'r Gymraeg gyda'r plant yn eu gofal.

<https://meithrin.cymru/camau/>
<https://meithrin.cymru/clebran/>

Croesi'r Bont

Cynllun trachi iaith y Mudiad i gylchoedd sydd angen mwy o gefnogaeth ieithyddol yw Croesi'r Bont. Dim ond Cymraeg a ddefnyddir yn y cylchoedd felly mae'r staff yn ail-adrodd geiriau a brawddegau yn gyson gan ddefnyddio canu, ystumlau a phroplau

<https://meithrin.cymru/hyfforddiant/croesi-bont/>

pradol i helpu'r plant i ddeall ystyr y geiriau. Mae Camfa yn cynllun trachi iaith orall wedi'i anelu at feithrinfeydd preifat sydd am ddatblygu'r defnydd o Gymraeg yn y leoliad.

Un Teulu Mawr Mudiad Meithrin

– chwarae, dysgu a thyfu trwy'r Gymraeg

Grwpiau Cymraeg i Blant, Cylchoedd Ti a Fi,

Cylchoedd Meithrin, Meithrinfeydd Dydd

Plant a theluoedd/gofalwyr

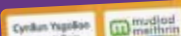
Pwyllgorau Rheolir Cylchoedd

a'r Gynuned leol

Staff Mudiad Meithrin

Ariannwyr /

Partneriaid

Cynllun Hyfforddi Cam wrth Gam

Mae Cam wrth Gam yn cynniig cysylltu i staff (neu wirfoddolwyr) y cylchoedd i ennill cymhwyster Lefel 3 Gofal, Chwarae, Dysgu a Datblygiad Plant a Lefel 5 Arwain a Rheol Gofal, Chwarae, Dysgu a Datblygiad Plant, yn ogystal ag amrwyd gysylltu gofal plant mewn ysgolion uwchradd Cymraeg (Lefel 1, Lefel 3, TGAU, TAG UG a Safon Uwch).

<https://meithrin.cymru/camwrthgam/>

Hyfforddiant Academi

Mae Academi yn cynhyrchu llw o ddeunyddiau hyfforddi a chysylltu gan gyfrannu at ddatblygiad profesiynol parhaus staff ac aelodau o bwyllgor gwirfoddol. Mae cysylltu wneby yn wneby, ar-lein a syriets arbennigol ar gael am bob agwedd a walth y Mudiad. Mae prospectus cyfredol Academi i'w weld ar y wefan – <https://meithrin.cymru/academi/>

www.meithrin.cymru
@MudiadMeithrin

Rhif Elusen: 1022320

mudiad meithrin
arbenigwyr y blynyddoedd cynnar

Mudiad Meithrin – our Work and our Vision

We are passionate about giving each and every child the opportunity to play, learn, grow and become Welsh-speakers. That is what drives every part of the Mudiad's family – every department, scheme, project and training.

Our support for parents and carers

Cymraeg for Kids

Cymraeg for Kids groups are available from the very start to help new parents speak Welsh with their child in the home, and to support them in choosing Welsh-medium care and education before progressing to the local Cych Ti a Fi.

<https://meithrin.cymru/cymraeg-i-blant/>

Cylchoedd Ti a Fi

A great opportunity for parents/carers and their children to meet with other families regularly so that their children can enjoy playing together, giving the adults an opportunity to socialise and share experiences. Traditional Cylchoedd Ti a Fi are available as well as Ti a Fi am Dro, which meet outdoors.

<https://meithrin.cymru/cylchtiadi/>

Cylchoedd Meithrin

Attending regular sessions in the Cych Meithrin (Welsh-medium playgroup) allows children to develop into confident Welsh speakers, putting experiences in the Cymraeg for Kids and Cylchoedd Ti a Fi groups to good use. Every child is encouraged to continue their education through the medium of Welsh as they progress to primary school. Cylchoedd Meithrin are run by voluntary committees.

<https://meithrin.cymru/cylchmeithrin/>

Day Nurseries

Our day nurseries aim to deliver high quality full day care and early years education through the medium of Welsh.

Clwb Cwtsh

A series of 8 free Welsh taster sessions for parents/carers, focusing on the language used when raising a family. This is an opportunity to encourage attendees to also try out the Cymraeg for Kids and Cylchoedd Ti a Fi groups, and later on, to send their children to the Cych Meithrin.

<https://meithrin.cymru/clwbccwtsh/>

Dewin a Doti

Mudiad Meithrin's unique, lovable characters are available in every Cych Meithrin and day nursery so they encourage the children to talk to them in Welsh. A series of Dewin and Doti books is available, as well as a monthly story in the WCW and magazine, 2 apps, cartoon, the Gŵyl Dewin a Doti festival, and Dewin and Doti merchandise is available through their own shop.

<https://meithrin.cymru/slop-dewin-a-doti/>

Our Support for Cylchoedd Meithrin, Day Nurseries and Committees

The Mudiad's central and regional staff

Every Cymraeg for Kids group, Cych Ti a Fi, Cych Meithrin and day nursery has the assistance of a designated Cylchoedd Support Coordinator, with staff specialising in opening new Cylchoedd Meithrin through the Set-up and Succeed (Sefydlu a Symud - SAS) project. In addition, teams of staff across different departments are available to offer support on the different aspects of cych work, e.g. Finance, Membership, Academi, Administration, Marketing, ICT, Policies and Human Resources. A whole host of resources and information is available on the Mudiad's intranet and website – www.meithrin.cymru

Camau and Clebran

Camau is a self-study Welsh course for the staff of the cylchoedd that concentrates on teaching Welsh suitable for use with young children.

Clebran is a scheme delivering Welsh language support to English-medium early years settings that aren't members of Mudiad Meithrin but are keen to use Welsh with the children in their care.

<https://meithrin.cymru/camau/>
<https://meithrin.cymru/clebran/>

Mudiad Meithrin's Big Family

– play, learn and grow through Welsh

Cymraeg for Kids groups, Cylchoedd Ti a Fi, Cylchoedd Meithrin and day nurseries

Children and families/carers

Cych management committees and the local community

Mudiad Meithrin staff

Stakeholders/ partners

Croesi'r Bont

Croesi'r Bont is the Mudiad's language immersion scheme for Cylchoedd Meithrin that need more linguistic support. Cylchoedd Meithrin only use Welsh, so staff repeat words and sentences using appropriate songs, gestures and props to help children

<https://meithrin.cymru/bontdwynt/croesi-bont/>

understand their meaning.

Camfa is another language immersion scheme targeted towards private nurseries wanting to develop their use of Welsh within the setting.

Cam wrth Gam training scheme

Cam wrth Gam offers staff (and volunteers) in the cylchoedd the opportunity to gain a Level 3 qualification in Children's Care, Play, Learning and Development, and Level 5 Leadership and Management of Children's Care, Play, Learning and Development, as well as various childcare courses delivered in Welsh-medium high schools (Level 1, Level 3, GCSE, AS and A-Levels).

<https://meithrin.cymru/camwrthgam/>

Academi – training for staff and committees

Academi produces a wealth of training resources and courses, contributing to the continuous professional development of staff and members of the voluntary committees. Courses and specialist surgeries are available, both in person and online, about every aspect of the Mudiad's work. Academi's most recent prospectus is available on the website –

<https://meithrin.cymru/academi/>

www.meithrin.cymru
@MudiadMeithrin

Charity number: 1022320

mudiad meithrin
arbenigwyr y blynyddoedd cynnar
Welsh early years specialists

Mae Cymraeg i Blant yn un o gynlluniau Mudiad Meithrin – y prif ddarparwr gofal ac addysg blynyddoedd cynnar cyfrwng Cymraeg. Rydym yn gweithio tuag at darged Llywodraeth Cymru i gyrraedd miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050 ac rydym yn angerddol dros roi'r cyfle i bob plentyn chwarae, dysgu a thyfu trwy'r Cymraeg.

Prif nod y cynllun yw cynyddu'r niferoedd o blant Meithrin sy'n siarad Cymraeg. Rydym yn cynnig cyngor, gwybodaeth a chefnogaeth i rieni newydd a darpar rieni o ran manteision dwyieithrwydd cynnar a sut i gael mynediad at ofal plant ac addysg Gymraeg.

Rydym yn gwneud hyn trwy gynnig arlwy o grwpiau babi AM DDIM efo croeso cynnes i bawb – rhieni di-Gymraeg, dysgwyr Cymraeg a Chymry Cymraeg. Mae'r grwpiau sy'n cynnwys Tyllino Babi (o enedigaeth), Ioga Babi (o 10+ wythnos) a Stori, Arwyddo a Chân (0-18 mis) yn hamddenol a chyfeillgar. Maent yn cael eu cynnal mewn nifer helaeth o leoliadau ar draws y Sir, yn aml ar y cyd gydag Ymwelwyr Iechyd a gweithwyr eraill o fewn y sector iechyd.

Cymerwch gipolwg o'n tudalen Facebook neu Instagram (Cymraeg i Blant Penfro) neu beth am archebu lle mewn un o'n grwpiau babi am ddim wrth ddefnyddio'r côd QR?

Cymraeg for Kids is a project run by the Mudiad Meithrin – the Welsh medium early years specialist. We are working towards the Welsh Government target to reach a million Welsh speakers by 2050 and are passionate about ensuring every child has the chance to play, learn and grow through the medium of Welsh.

Our overall aim is to increase the number of nursery age children who speak Welsh. We offer advice, information and support to new and prospective parents on the benefits of being bilingual from birth and how to access Welsh medium childcare and education.

We do this through a range of FREE baby groups with a warm welcome to all non-Welsh speakers, Welsh learners and fluent Welsh speakers alike. The groups which include Baby Massage (suitable from birth), Baby Yoga (from 10+ weeks) and Story, Sign and Rhyme sessions (0-18months) are relaxed and friendly and are held in a range of venues throughout the county, often in conjunction with Health Visitors and other health sector workers.

Take a look at our Facebook or Instagram pages (Cymraeg i Blant Penfro) or why not book onto one of our free baby groups using the QR code.

Hoffech chi i'ch plentyn gael mynediad i addysg cyfrwng Cymraeg? Dyw hi ddim yn rhy hwyr. Os ydych wedi symud i'r ardal yn ddiweddar neu os hoffech i'ch plentyn drosglwyddo i addysg cyfrwng Cymraeg, gall eich plentyn gael cymorth gan ein Canolfannau Iaith.

www.canolfannauiaith.cymru/

Would you like your child to have access to Welsh-medium education? It's not too late. If you have recently moved to the area or if you would like your child to transfer to Welsh-medium education, your child can have support from our Language Centres.

www.canolfannauiaith.cymru/en/

Coleg Sir Benfro yw darparwr addysg bellach, addysg uwch, dysgu seiliedig ar waith a phrentisiaethau mwyaf y sir, ac mae wedi'i leoli yn Hwlfordd. Yma, rydym yn ymroddedig i gefnogi eich taith addysgol, gan gynnig ystod eang o opsiynau p'un a ydych yn anelu at ddatblygu sgiliau newydd, gwella'ch cymwysterau, neu archwilio newid gyrfa.

Mae gan ddysgwyr yr opsiwn i astudio'n ddwyieithog, gyda chymorth i ddatblygu sgiliau iaith Gymraeg ar unrhyw lefel – boed yn rhugl neu'n dechrau arni.

Gall astudio trwy gyfrwng y Gymraeg neu'n ddwyieithog eich helpu i ddatblygu sgiliau dwyieithog gwerthfawr, gan agor drysau i gyfleoedd newydd a rhoi mantais gystadleuol i chi yn eich gyrfa yn y dyfodol.

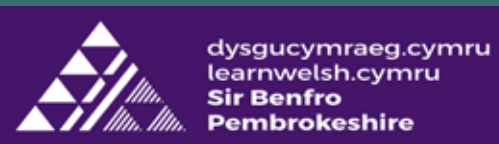
Ewch i'n gwefan i ddarganfod mwy:
<https://www.pembrokeshire.ac.uk>

Pembrokeshire College is the county's largest provider of further education, higher education, work-based learning and apprenticeships, and is based in Haverfordwest. We are dedicated to supporting your educational journey, offering a wide range of options whether you are aiming to develop new skills, improve your qualifications, or explore a career change.

Learners have the option to study bilingually, with support to develop Welsh language skills at any level – whether fluent or just starting out.

Studying through the medium of Welsh or bilingually can help you develop valuable bilingual skills, opening doors to new opportunities and giving you a competitive advantage in your future career.

Visit our website to find out more:
<https://www.pembrokeshire.ac.uk/>

Mwynhau'r
Gymraeg

Beth am ddysgu Cymraeg? | What about learning Welsh?

Mae Dysgu Cymraeg Sir Benfro yn darparu cyrsiau Cymraeg i oedolion ar draws y Sir mewn canolfannau cymunedol ac ar-lein. Cynigir gwersi ar gyfer rhieni a theuluoedd yn ogystal o dan gynllun Cymraeg yn y Cartref. Cynhelir y rhain mewn ysgolion ledled y sir ac ar-lein.

Mae'r gallu i gyfathrebu yn y Gymraeg yn hanfodol mewn llawer o weithleoedd, ac yn fantais i nifer o fusnesau lleol. Cynigir dosbarthiadau mewn gweithleoedd yn y sir o dan gynllun Cymraeg Gwaith. Mae Cyngor Sir Penfro yn arwain y ffordd trwy gynnig dosbarthiadau i'r gweithlu ar bob lefel gyda thiwtor penodedig i ddysgu o fewn y gweithle.

Os dych chi eisiau dysgu Cymraeg neu wella'ch Cymraeg, mae digon o gyfleoedd ar draws y sir. Chwiliwch am gwrs ar www.dysgucymraeg.cymru neu ffoniwch 01437 770180 i gael rhagor o wybodaeth a chyngor.

Learn Welsh Pembrokeshire provides Welsh language courses for adults across the county in community venues and online. Welsh classes are also offered to parents and families under the Welsh in the Home scheme. These are held in schools throughout the county and online.

The ability to communicate in Welsh is essential in many workplaces, and is an advantage for many local businesses. Classes are offered in workplaces under the Cymraeg Gwaith scheme. Pembrokeshire County Council are leading the way offering classes at all levels to their employers with a specific tutor in place to teach within the authority.

If you would like to learn Welsh or improve your Welsh, or if you're looking for Welsh lessons for someone else, there is a choice of lessons for adults across Pembrokeshire. Search for courses on www.learnwelsh.cymru or telephone 01437 770180 for further information and advice.

dysgucymraeg.cymru
learnwelsh.cymru

Sophie Tuckwood

Symudodd Sophie o Nottingham i Sir Benfro yn 2011 i fagu teulu. Erbyn hyn mae ei phlant yn mynychu Ysgol Caer Elen, Hwlfordd. Mae hi'n siarad Cymraeg gyda'i phlant bob dydd. Dywedodd Sophie:

“Mae dysgu Cymraeg wedi newid fy mywyd. Dw i wedi derbyn croeso mawr gan y gymuned Gymraeg yma yn Sir Benfro ac wedi creu llawer o ffrindiau newydd wrth ddysgu Cymraeg.”

Mae Sophie yn ddiolchgar iawn am y gefnogaeth mae hi wedi'i derbyn gan staff a thiwtoriaid Dysgu Cymraeg Sir Benfro, ac ers 2021 mae hi wedi ymuno â'r tîm ac yn gweithio fel tiwtor gan ysbrydoli dysgwyr Cymraeg eraill.

Sophie moved from Nottingham to Pembrokeshire in 2011 to raise a family. Her children now attend Ysgol Caer Elen, Haverfordwest. She speaks Welsh to them every day. Sophie is grateful for the support she has received from the Learn Welsh Pembrokeshire staff and tutors, and since 2021 has joined the team and works as a tutor inspiring other Welsh learners.

“Learning Welsh has changed my life. I have received a great welcome from the Welsh community here in Pembrokeshire and have made many new friends while learning”.

Cymraeg mewn busnes | Welsh in business

Helo Blod yw'r lle i gael cyngor ar sut mae defnyddio mwy o Gymraeg yn dy fusnes a chyfieithiadau hefyd. Ac mae'r cwbl lot am ddim!

Mae cyngor ar gael ar gyfer helpu gyda :

- cyfieithu am ddim o destunau hyd at 500 gair y mis – o'r Saesneg i'r Gymraeg
- gwirio testunau Cymraeg hyd at 1,000 gair y flwyddyn
- marchnata a hyrwyddo eich busnes i'r gymuned Gymraeg
- gwasanaethau Cymraeg i gwsmeriaid a recriwtio siaradwyr Cymraeg a dysgwyr Cymraeg
- gwneud y Gymraeg yn fwy gweledol yn eich busnes ac agor y drws i sgysiau a chwsmeriaid newydd
- eich cyflwyno i rwydweithiau lleol sy'n gallu cefnogi eich busnes
- eich cyfeirio di at fusnesau yn eich ardal fel bod modd l chi fod yn rhan o rwydwaith o bobl sy'n defnyddio'r Gymraeg mewn busnes
- helpu chi a'ch tîm ddysgu ychydig o eiriau Cymraeg – neu fwy.

www.businesswales.gov.wales/heloblod/cy

Helo Blod is your fast and friendly Welsh translation and advice service. And it's free.

Businesses can access free support with the following:

- access free translations into Welsh of up to 500 words a month
- check your own translations into Welsh of up to 1,000 words per year
- market and promote your business bilingually
- increase Welsh language customer services and recruit Welsh speakers and Welsh learners
- make the Welsh language more visible in your business, opening the door to new customers and conversations
- get you connected with businesses around you so you can build a network to use more Welsh
- help you and your team to learn a few Welsh words – or more

www.businesswales.gov.wales/heloblod.

Dolenni Defnyddiol | Useful Links

Adnoddau digidol y cwrslyfrau | Coursebook digital resources

Adnoddau Defnyddiol Dysgu Cymraeg | Useful resources

Ap geiriaduron | Dictionary App

BBC Cymru Fyw Dysgu Cymraeg

Dysgu Cymraeg S4C

Learn Welsh Youtube

Lingo Newydd

Parallel.cymru

Radio Cymru Fideos Radio Cymru

Welsh with us

Y Pod

Rhowch gynnig arni! | Have a go!

Good morning	Bore Da (boar-eh dah)
Good afternoon	Prynhawn Da (prin-hawn-da)
Good evening	Noswaith dda (noss-why-tha)
How are you?	Shwmae (shoe-my)
Thank you	Diolch (dee-olch)
Cheers!	Iechyd da! (yeah-ch-eed dah)
Please	Os gwelwch yn dda (Oss gwell-ooch un thah)
Can I have	Ga i... (gah ee...)
Where is the...	Ble mae'r... (bleh mah-her...)

I'm learning Welsh | Dwi'n dysgu Cymraeg
(dween dusgee cumraeg)

Enwau Tai | House Names

Mae enwau tai lleol hefyd yn rhan allweddol o dreftadaeth leol. Trwy gadw'r enwau hyn, eu defnyddio a'u trosglwyddo, byddwch yn helpu i ddiogelu ein treftadaeth a sicrhau y gall cenedlaethau'r dyfodol fwynhau ein treftadaeth gwerthfawr. Byddwch yn rhan o'n dyfodol, trwy ein helpu i ddathlu ein gorffennol.

Local house names are also a key part of local heritage. By keeping these names, using them and passing them on, you will help safeguard our heritage and ensure that future generations can enjoy our precious heritage. Be part of our future by helping us celebrate our past.

Enwau Lleoedd | Place Names

aber | estuary, confluence

afon | river

blaen, blaenau | source(s) of stream, high land

bryn | hill

capel | chapel

castell | castle

cwm | valley

dyffryn | valley

eglwys | church

fferm | farm

glan | riverbank

llan | religious enclosure

maen | stone, boulder

môr | sea

mynydd | mountain

nant | brook, stream

pant | hollow, valley

pen | headland

pentref | village

pont | bridge

porth | harbour, gateway

rhyd | ford

traeth | beach

tref | town

ynys | island

ysbyty | hospital

ysgol | school

Urdd Gobaith Cymru

Urdd Gobaith Cymru yw Mudiad ieuenctid mwyaf Cymru.

Ein nod yw sicrhau cyfleoedd a phrofiadau, trwy gyfrwng yr iaith Gymraeg, i holl ieuenctid Cymru ddatblygu'n ddinasyddion cyflawn hyderus.

Rydym yn fudiad unigryw sy'n cynnig profiadau chwaraeon, celfyddydol, preswyl, dyngarol, awyr agored, rhyngwladol, prentisiaethau a gwirfoddoli i blant a phobl ifanc yng Nghymru.

Urdd Gobaith Cymru is Wales's largest youth organisation.

Our aim is to ensure opportunities and experiences, through the medium of Welsh, for all the young people of Wales to develop into confident citizens.

We are a unique organisation which offers sporting, arts, residential, humanitarian, outdoor pursuits, international, apprenticeships and volunteering experiences for children and young people in Wales.

www.urdd.cymru

Mudiadau Cymraeg | Welsh Organisations

Mae Merched y Wawr yn fudiad sy'n cynnal clybiau cymdeithasol Cymraeg i fenywod. Mae Clybiau Gwawr ar gael i fenywod iau.

Merched y Wawr is an organisation that runs Welsh language social clubs for women. Clybiau Gwawr are also available for younger women.

www.merchedywawr.cymru.

Mae'r Ffermwyr Ifanc yn fudiad ieuenctid sy'n darparu cyfleoedd i bobl ifanc rhwng 10 a 28 oed. Maent yn trefnu cyfleoedd cymdeithasol, diwylliannol ac amaethyddol ar lefel sirol, a chlybiau ieuenctid ar lefel lleol.

Young Farmers is a youth organisation that provides opportunities for young people between 10 and 28 years old. They organise cultural and agricultural events and activities on a county level and youth clubs on a community level.

<https://cffi.cymru>

Croeso i Lyfrgelloedd Sir Benfro

Welcome to Pembrokeshire Libraries

Os ydych yn hoff o lyfrau a newydd ddod i'r ardal ac yn chwilio am rywbeth i'w wneud, neu angen mynediad i'r rhyngrwyd, mae ein llyfrgelloedd yn cynnig rhywbeth i bawb. Mae 12 o lyfrgelloedd led led y sir. Yn ogystal, mae'r llyfrgell deithiol yn ymweld â dros 50 o bentrefi ac mae gwasanaeth Llyfrgell yn y Cartref yn darparu ar gyfer pobl nad ydynt yn gallu cael mynediad i lyfrgelloedd oherwydd anabledd, eiddilwch, neu gyfrifoldebau gofalu.

www.sir-benfro.gov.uk/lyfrgelloedd-a-diwylliant

If you are a book lover, and a newcomer looking for something to do, or just in need of internet access our libraries offer something for everyone. There are 12 libraries throughout the county. In addition, the mobile library visits over 50 villages and a Library at Home service provides for people unable to access libraries due to disability, frailty, or caregiving responsibilities.

www.pembrokeshire.gov.uk/libraries-and-culture

Cofiwch fod hawl gyda chi, fel defnyddiwr gwasanaeth, i ofyn am ofal trwy'r Gymraeg a derbyn unrhyw ohebiaeth trwy gyfrwng y Gymraeg.

Os ydych chi'n symud i'r ardal am waith, mae'n bosib ymgeisio trwy gyfrwng y Gymraeg a hefyd dysgu Cymraeg tra yn y gweithle am ddim trwy'r bwrdd iechyd. Mae'n bosib cael gofal trwy'r Gymraeg ar draws nifer o leoliadau'r bwrdd iechyd. Gwelwch pa wasanaethau sydd yn darparu gofal trwy'r Gymraeg ar y wefan:

Gwasanaethau a thimau – Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda : biphdd.gig.cymru

Cysylltwch â:

Cyfieithu.Cymraeg.hdd@wales.nhs.uk

As a service user you have the right to ask for care and receive correspondence in Welsh. If you are moving to the area for work, you can apply through the medium of Welsh and also learn Welsh for free in the workplace. For further information visit our website:

Services and Teams – Hywel Dda University Health Board: hduhb.nhs.wales

Contact us:

Cyfieithu.Cymraeg.hdd@wales.nhs.uk

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Bwrdd Iechyd Prifysgol
Hywel Dda
University Health Board

Give it a go! Rho gynnig arni!

Sesiynau Blasu Welsh Language Taster Sessions

Sesiyn 1-ur yw hwn ar gyfer unrhyw un sy'n dymuno gwella eu sgiliau a'u gwybodaeth am y Gymraeg, gan ganeilwysie ar anghenion iaith clafion.

This 1-hour session is for anyone wishing to brush up on their Welsh language skills and knowledge, with a focus on patient language need.

Cofrestrwch
Book

Papurau Bro | Community Newspapers

Rhif 545 Sefydliwyd Rhagfyr 1974 Tachwedd 2024 £2.00

KIM O HENFDEDE YN PORTREADU BETTY O DRE-BIW

Un arall o'r rhaglenni hynny oedd yn llwyr gyflawnhau bodolaeth S4C oedd 'Yr Actor a'r Econ'. Priu y byddai'n bodi ei gweued yn Saesneg. Byddai'n lletchwith. Ac oedd y safonau cynhyrchu gyflwynu a rhaglenni Saesneg. Un o'n pobli ni oedd gwerthfryd y rhaglen - Kimbley Abouzar o'r Henfforddau. Cafodd ei magu fel plentyn mae'n a thylu'n Gymraes wrth fynyddu Ysgol Cydau ac Ysgol y Preseli. Roedd yn bleser clywed ei Chymraeg cryw ac yn bleser clywed ei bod yn arddel ei hunaniaeth Nigerian o ran yr hyn y mae'n ei fwya'r a mae'n tiri'n ei gwallt. Camp yr actores ffanc cyn bellied yw ei phortread o Betty Campbell, yr actores a'r awenau groenddu o Dre-biw, Caebydd, y gwelir cerflun ohoni yn y bwrddinau. A beth am y gwen honno rhwng Kim a Beeleyr Leonard? A chyfraniad Josef Grago? Ma' rhywbeth yn digwydd. Pobl groenddu mor hyderus rugl heb angloffio am blantio seidded Ysgol Gymraeg Henffordd yn y ddolau. Dim shirys o'r y gweusau. Soniodd Kim iddi gael ei bwlio gan nai disgyblion yn yr ysgol uwchradd. Rhad arnyn nhw. Ac ymddiheueron ar eu huan. Tystid ai shirys yw eu llesferydd? Maeu oethbwn y bydd gan Kim Henffordd ran arbennig yn Eisteddfod Cymdeithaol 2026. Mae'n un amhoni ni.

Oes copi gyda chi yn yr atig?

Dyma dudalen ffen y rhifyn cyntaf o'r CLEBRAN gyhoedwyd 50 mlynedd yn ôl. Roedd tystyn o gyffwrdd ar y gwallt. Bydd yn o'r golygyddion cyntaf. Teyrn Tomos, yn bwrw golwg ar ddarllysgiad y papur bro yng nghyfrlford Cymdeithas y Fforddodion yng Nghanolfaen Hemmon nos Wener, Rhagfyr 1974. Collech fod yno.

Mae'r Papurau Bro yn llawn o wybodaeth am eich cymuned.
The 'Papurau Bro' (Community newspapers) are full of information about your community.

Rhifyn 453 Gorffennaf 2024 Pwll £1.50

CODI CERFLUN TWM CARNABWTH

Cynhaliwyd noson agored yng Nghastell Becca, Eblaenw ar nos Farchar, Gorffennaf 17eg er mwyn rhoi cyffe i bobol rai eu barn ar ddau maqurtter (cerflun bach) o Twm Carnabwth. Mae'r cerflunydd Ruben Eynon o Gaeleff Noddi, sydd wedi ei benodi i Junio'r cerflun, wedi bod yn brysur sawn dros yr wythnosau diwethaf yn cyflunio dau gerflun bach - a carodd rhain eu harddangos ar y noson. Roedd bron iawb yn ffafio'r cerflun bach wele ar y dda, a bydd Ruben yn ei addasu i'w ffafio eto, cyn creu'r gampwaith terfynol. Roedd Ruben yn bresennol ac yn gwerthfawrogi'r cyffe i gwerio a clywed barn y bobol.

Roedd Meirion Jones, yr artist amryddawen o Aberllef yn bresennol hefyd, er mwyn cyflwyno aggraffad cynta o'i ddarlun "Wthai'r let yn shis" [gwelir y llun isod] i'r pwyllgys. Mae modd archibu a phryni aggraffad o'r llun, mewn ffilm, am bwr o £250 - bydd holl elw'r gwerthiant yn mynd tuag at ymgyrch codi arian tuag at cerflun. Cyflwynwyd gyda Euryll ar 07860 883924 i archibu prwy.

Apeliam am eich cefnogaeth i'r ymgyrch, sy'n rhan bwyllgys o'n hanes a'r hystodolawm. Rhwyngi wedi codi uchyd dros £12,000 erbyn hyn, ond mae angen £48,000 arall arnion. Bydd yn gofiothi codi swm sylweddol drwy werthu aggraffadau a ddarlun Meirion, cyfraniadau wrth i'w gwerthio a cymdeithasau, yn agstatal a derbyn grant er mwyn cwblhau'r gwaith erbyn mis Mawrth 2025.

Mae modd cyfrannu tuag at yr ymgyrch codi arian drwy'r ddolau golundm ar dudalen facebook Codi Cerflun Twm Carnabwth, gwneud talad ateni i gyfrif banc Cymdeithas Cwm Gwern (030 85 0328787) neu drwy arfon sio, yn daladwy i Cymdeithas Cwm Gwern, i Euryll Lewis, Lluet, Llangylwen, Hendy Gwynnig ar Dd. S454 089. Mae fawer dal yn dderud bod h'n ferid genddynt i gyfrannu, ond dal yn oedi neu derbyn cadarnhad bod y prosiect yn mynd ymlaen. Gobeitho fod gweid llun o'r cerflun bach yma yn brawf digonol bod y prosiect yn digwydd gan ddichu min faw am eich cefnogaeth.

DIGWYDDIADAU
SUL Y COFIO

BEDYDD YNG NGAERSALEM

I ddarlun am y genedlaeth ifanc yn dysgu am Sul y Cofio, ewch i dudalen 10

Am hanes y beddydd yng Nghaersalem, ewch i dudalen 7

Mae eirbydd am Meirion Gwilym yn casu yn Nhafarn y Ship yn Nhrefn i'w weld ar dudalen 4

MEIRION GWILYM YN DIDDANU YN NHRFFIN

Yn ddiweddur dwyddod David Owen o Drefdarfa, Abergswm i godi swm sylweddol - £1,162.30 i Ymchwil Cancer a hynny trwy redeg Hammer Marathon Caebydd. Hufia ddiwedd i hwy am eu rhoddion hael ac mae'r byfionddu eiddo wedi dechrau ar gyfer rhos cymyg allai am'r ddyddlyn nesaf. De iawn ti Dai!

DAI YN PARHAU I GODI ARIAN

Defnyddio'r Gymraeg ar-lein

Using Welsh on-line

DOLENNI DEFNYDDIOL / USEFUL LINKS:

Cymru Fyw

www.bbc.co.uk/cymrufyw

Geiriadur yr Academi

www.geiriaduracademi.org

Geiriadur Prifysgol Cymru

www.geiriadur.ac.uk

Golwg 360

www.golwg360.cymru

Radio Cymru

www.bbc.co.uk/radiocymru

S4C

www.s4c.cymru

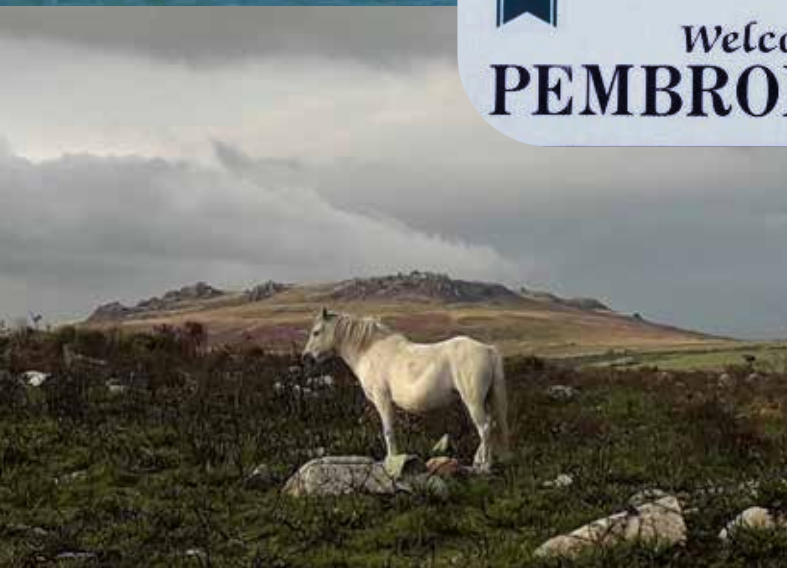
Nation.cymru

bbc.co.uk

Croeso i
SIR BENFRO
Welcome to
PEMBROKESHIRE

Pembrokeshirecoast.wales